

La carrerada

Antigament, a la Segarra es deturaven els ramats transhumants que davallaven de les valls pirenenques, de pas vers les terres baixes on no hi feia tant fred. Això explica l'afició que es tingué fins fa uns anys a la ramaderia. Poques cases hi havia, sobretot en els pobles més petits i en les masies, que no fossin propietàries d'algun cap de ramat o d'alguna cabreta per la llet de la casa, o per vendre, perquè en aquell temps es bevia més vi que llet i aquesta s'aprofitava per a fer-ne diners, no per consumir-la.

El fet de la transhumància creà en aquell temps unes circumstàncies especials que es referien als termes de terra i que eren respectades per tots com una llei immarcescible. Ens referim al que avui té el nom de «carrerada». Les carrerades eren les peces de terra assenyalades i determinades com un camí per on podien passar-hi impunement tots el ramats que anaven de pas per la contrada.

Quan un propietari tenia una peça de terra marcada com a carrerada, sabia que només podia fer dues coses: no sembrar-la, o si la sembrava s'havia d'exposar –i l'exposada era segura– a deixar rebregar la sembradura per les potes de tots els ramats que durant uns certs dies determinats de l'any tenien tot el dret d'un caminant a trepitjar la carrerada. És a dir: durant una setmana, l'amo d'aquell tros no n'era l'amo, i si passaven ramats, havia de deixar que passessin, impassible i impotent a tot dany que poguessin fer-hi.

La carrerada era sagrada per a tothom, i fins fa pocs anys el dret era vigent encara. Ara tot ha canviat molt, com totes les coses que atenyen la pagesia. Els ramats ara no transhumen a peu com feien des de segles enrera per anar a hivernar a localitats més càlides, sinó que fan el trasllat amb camions, els pastors porten bons tabards cordats amb cremallera i tenen el carnet de conduir de primera. Baixen del Pirineu uns quants ramats a l'hora i en poques hores ho han enllestit tot.

Ha estat als afores, en el rodal de Santa Coloma, on he trobat un vellet que encara respectava la carrerada. I la respectava amb un zel i amb el punt que li varen ensenyar els seus pares i que ell creu en el deure de conservar al marge de les variacions del temps. Per a ell, la paraula és la paraula.

Contemplant el vellet la pròpia peça de terra que era carrerada marcada d'abans, movent el cap amb consternació, se m'apropa i em diu:

- Quin món, Maria Santíssima, quin món! No es respecta res, ni la carrerada. Si el pare ho veiés, s'esgarriaria.

I donava una reüllada acusadora al seu propi fill, considerant-lo un dels culpables.

L'escena tenia un encant que no es pot transcriure en paraules. Però així i tot...

Vaig escriure una carta. La transcripció perquè crec que val la pena de saber el cas que va esdevenir-me. Meravellada, vaig assistir a una escena pastoral digna d'un Bernardine de Saint Pierre o un Alphonse de Lamartine:

«I aquí em teniu, estimats amics, que després de deixar-vos, ben d'hora he arribat al peu de la Vila, gairebé. Però no he acabat d'arribar-hi. Com ja sabeu, feia una tarda esplèndida, ni molta calor ni fred, i res no convidava anar corrent a tancar-se a casa. He decantat per la carretera de Les Roques passant primer per La Pobla de Carivenys. A Les Roques sempre vaig a veure des de dalt del tossal el casal antic dels Requesens. Aquells rics mercaders de Tarragona que han deixat el seu rastre en una gran casa del carrer Major de la Vila i també un casal rural.

Tot anant-hi, trobes raconades precioses. Voregen la carretera els arbres alts i solemnes d'un bosc net i per ara intocat, però ja amenaçat per la destrucció de l'home, que en el cas d'ara ja no és una destrucció, sinó una maquinota d'aquelles tan fermes que en poca estona ho trasbalsen tot.

M'estava, tota embriagada d'olor de camp i bosquíria, pensant en totes aquestes coses que fan a dintre el pensament un aiguabarreig deliciós, com un nèctar espiritual que compensa haver d'aguantar altres coses menys líriques, quan vaig sentir una gran dringadissa d'esquellerincs i gran brogit de gossos. Vaig veure un núvol de pols que s'acostava i pel retomb del camí aparegueren els primers caps d'una ramada d'ovelles.

M'atrapen al mig. Les bèsties, cansades, no s'aparten i m'immobilitzen al mig del camí, rodejant-me per totes bandes.

No havia baixat del cotxe. I així, quieta darrera el volant, la massa ondulada de les ovelles em va voltant fins que en una llargada extensa a cada cap de carretera només queda al mig la taca vermella del vehicle i als costats, la massa verda de la bosquíria.

Era una escena d'un significat suavíssim. I si em pregunteu per què, potser no ho podré dir. Caminant per entre les ovelles se m'apropa el pastor.

- Perdoni, perdoni. No les puc fer creure. Estan mortes de cansament.

- Bé prou que es veu. No es preocupi, no tinc cap pressa, puc esperar que passin.

- Però fan pols...

- És igual. La pols rai. A més em diverteixo. No havia vist mai un ramat tan gros. D'on vénen?

- De cap allà el Port (?)

- Estan cansats, pobres animals.

- Elles i nosaltres.

- I on van, ara?

- A Clariana. Hem agafat aquest traç. Allí ja trobarem corral, menjar i beure. I demà serà un altre dia.

- No veig que tinguin petits, aquestes bestioles...

- Només ens faltaria això, que tinguessin menudalla. Vostè no sap què és, portar tot «això» a lloc.

- Quantes ovelles porten?

- Ben bé no ho sabem, però n'hi ha entre dues mil i dues mil cinc-centes.

- I no es perden pel camí?

- Poques. En aquest viatge pensem que no n'hem perdut cap. Aquí està la gràcia.

L'home em deixa dedicant-me una salutació militaritzant: es porta els dits a la punta de la boina. Al seu darrera marxa un gos, aclaparat, traient un pam de llengua. En passar pel meu costat m'adreça una mirada d'amic, simpàtica, explicant-me alguna cosa.

Així ha acabat aquest dia que va començar tan bé en la vostra companyia i ha acabat amb una autèntica emoció.

La vostra amiga.

M.A.V.»

Aquesta anècdota és certa.

Jo tornava de Barcelona on havia passat molta calor. Vaig dinar a casa d'uns amics als quals vaig enviar aquesta carta que he transcrit, feliç d'haver participat en aquella bellíssima escena. Vaig pensar que mai no me n'oblidaria, i perquè això resultés veritat, ho vaig escriure. Tal com veieu i podeu llegir-ho.

Vaig tenir, però, un gran descuit: no vaig consignar la data: Era per allà el 1970? O més abans, el 1965? O més tard el 1975, o 80?

Només sé que ha de fer una colla d'anys...